

Focal point meisjes- besnijdenis

Nieuwsbrief

In dit nummer onder meer

Fatwa tegen vrouwelijke genitale verminking

Aankondiging internationale dag

Sleutelpersonen nader belicht

Spanningsveld cosmetische chirurgie en vgv

Jongerenboard No Game in Leeuwarden

Dit is de vijfde nieuwsbrief van het Focal point meisjesbesnijdenis. Het volgende nummer verschijnt in maart 2008. We nodigen iedereen die betrokken is bij dit onderwerp, van harte uit om bijdragen te leveren.

Wij ontvangen de kopij voor het volgende nummer graag vóór 15 februari 2008. Onze gegevens vindt u in het colofon op de achterzijde van deze nieuwsbrief.

Fatwa tegen vrouwelijke genitale verminking

Alhoewel in alle voorlichtingsfolders staat vermeld dat vrouwelijke genitale verminking (vgv) geen islamitisch voorschrift is, blijven daar nog altijd vragen over bestaan. De afgelopen tien jaar heeft religie altijd de aandacht gehad in preventieprojecten op het gebied van vrouwelijke genitale verminking. Er bestaat sinds 2006 een Egyptische 'fatwa' tegen vgv en in december 2007 kwam een mufti dat verbod in Rotterdam verklaren.

Het wordt altijd als één van de motieven genoemd die sleutelpersonentegenkomen tijdens huiskamerbezoeken een voorlichtingsbijeenkomsten. Samen met FSAN zijn er de afgelopen jaren religieuze leiders geschoold op dit thema. Al in 2005 heeft een grote, drukbezochte conferentie plaatsgevonden in Rotterdam die geheel gewijd was aan de relatie tussen de islamitische wetenschap en de aanpak van meisjesbesnijdenis. Moslims uit risico-landen geven aan de Nederlandse wetgeving te kennen, maar in de knel komen met de wijze waarop de profeet Mohammed zijn wensen zou hebben geuit, waar zij graag gehoor aan willen geven. Hier is

FOTO: REBKE KLOKKE

Dr. Abbas, plaatsvervanger van de groot-mufti Ali Goma'a.

nu voor één en voor altijd uitsluitend over; mufti dr. Abbas, plaatsvervanger van de groot-mufti Ali Goma'a uit Caïro, heeft een heldere uiteenzetting gegeven over dit vraagstuk.

Op uitnodiging van de Islamitische Uni- verder op • pag 2

versiteit Rotterdam, FSAN en Pharos kwam dr. Abbas naar Rotterdam. Hij sprak: 'De Religie is er ter wille van de vreugde van de mensheid. Schade toebrengen aan de mens is niet toegestaan; de wetten behoren geen schadelijke gevolgen te hebben. Nu bekend is dat vgv schadelijk is voor onze dochters, is deze verboden. Wij kijken naar de naleving van de Profeet. De Profeet zelf heeft zijn dochters nooit besneden. Het is ten volste verboden

schade toe te brengen: dit is de essentie van de Islam.' Het is van belang dat de uitspraken van dr. Abbas gebruikt kunnen worden in de preventie-activiteiten op het gebied van vgv. Dit is een boodschap die op verschillende manieren verspreid zal worden, onder meer door de sleutelpersonen en religieuze geleerden die aanwezig waren.

Voor meer beeldmateriaal zie www.meisjesbesnijdenis.nl

Achter de schermen: het vinden van de juiste sleutel

Afgelopen najaar is een bijscholing gehouden voor sleutelpersonen uit de zes pilotregio's. Eén van de deelnemers vraagt om verder met elkaar uit te diepen 'hoe aan de juiste sleutel te komen om binnen te komen'. Huisbezoeken is een van de thema's die dit weekend centraal staan, naast voorlichting, samenwerken en het uitwisselen van recente ontwikkelingen. Belangrijkste doel is sleutelpersonen ondersteunen, hen sterker en weerbaarder maken en leren van elkaar, zodat ze enthousiast en gemotiveerd blijven om door te gaan met het moeilijke werk dat ze doen.

Het thema voorlichting gaat met name over groepsvoorlichtingen. Mensen komen niet graag naar bijeenkomsten die alleen over meisjesbesnijdenis gaan, is de gedeelde ervaring. De vraag is hoe voorlichting aantrekkelijk worden. Een breder aanbod bijvoorbeeld gericht op gezondheid, opvoeding van de kinderen, werkt beter. Jonge vrouwelijke sleutelpersonen vertellen over een georganiseerde meidendag over trouwen en andere onderwerpen die de jongeren aanspreken, waarin ook meisjesbesnijdenis als onderwerp aan de orde is gesteld. De aanwezigheid van 'rolmodellen', (deskundigen, professionals, gezagsdragers) zoals bijvoorbeeld een imam of een arts uit de eigen gemeenschap werkt uitnodigend. Gezelligheid speelt eveneens een niet te onderschatten rol of zoals een van de sleutelpersonen zei 'waar eten is komen mensen'. Een voorbeeld wordt gegeven van een goed bezochte barbecue met als thema preventie meisjesbesnijdenis.

Belangrijk is aandacht te besteden aan een apart programma voor de kinderen (met begeleiding), die

vaak meekomen naar een voorlichting. Mannen zijn vaak niet of onvoldoende op de hoogte van de gevolgen van meisjesbesnijdenis. Meer voorlichtingen voor mannen, maar ook gemengde bijeenkomsten waar mannen en vrouwen met elkaar in gesprek gaan, worden als sleutel naar een oplossing gezien.

Het organiseren van voorlichting en het persoonlijk uitnodigen van mensen is veel regelwerk en kost tijd, zeker gezien bovenstaande activiteiten, die voorlichting aantrekkelijk maken. Via e-mail en brieven komen mensen niet, mond-tot-mond reclame werkt het beste.

Zelforganisaties en sleutelpersonen hebben kennis van de eigen cultuur, de problemen die leven en weten hoe

[Sleutelpersonen vervullen een cruciale rol.](#)

ze mensen kunnen benaderen en wat het best aansluit bij hun eigen gemeenschap. Dat is de bagage en de kracht die zij inbrengen in de samenwerkingsrelatie met de GGD. De kracht van GGD'en ligt in hun medische deskundigheid, ze beschikken over financiële mogelijkheden, en hebben ervaring met planmatig werken en structuur.

Als organisaties gaan samenwerken zijn er altijd verschillen in werkwijzen. Dat kan in het begin botsingen geven, maar door wederzijdse bereidheid naar elkaar te luisteren en van elkaar te leren, worden verschillen een meerwaarde in plaats van een probleem. Iedere partij heeft eigen deskundigheden en beide zijn nodig om dit moeilijke werk te doen. Dat moet ook tot uitdrukking komen in goede (financiële) voorwaarden.

Tijdens de training is uitgebreid stilgestaan bij succespunten, knelpunten en verbeterpunten rondom het doen van huisbezoeken: een belangrijk onderdeel van het werk van de sleutelpersonen in de zes pilotregio's.

Een huisbezoek geeft ruimte voor een persoonlijk gesprek en kan de bespreekbaarheid van meisjesbesnijdenis eenvoudiger maken. Thuis kan vrijuit gepraat worden, en dat geldt zeker voor mensen die niet naar een voorlichting komen (bijvoorbeeld moeders met kinderen) of hun mening niet kunnen uiten tijdens een voorlichting.

Het feit dat een sleutelpersoon de moeite genomen heeft op bezoek te komen kan respect afdwingen, maar kan ook ervaren worden als 'opgelegde bemoeienis'.

De eerste opgedane ervaringen met huisbezoeken over het thema meisjesbesnijdenis in een FSN-Pharos project zijn door (Soedanese) sleutelpersonen gedaan in hun eigen nabije kring: familie, vrienden, bekenden. Dat is een groot verschil met de huisbezoeken nu aan onbekende families, wat een belangrijk knelpunt is. Vooral het eerste gesprek. Hoe benader je mensen over een

onderwerp waar ze niet op zitten te wachten?

Als sleutelpersoon moet je meisjesbesnijdenis gaan bespreken, terwijl de prioriteit voor de mensen ligt bij veel andere problemen die zij hebben, zoals juridisch, zorgen over thuisland, opvoeding en school van de kinderen etc. Hoe geef je op de juiste manier de eerste keer uitleg? Eerste reacties zijn vaak: 'wij doen het niet'. Hoe kom je dan verder in gesprek?

In een huisbezoek is geen uitwisseling van verschillende meningen en onderlinge discussie zoals in een voorlichting. Verandering geeft weerstand, die in een huisbezoek op het bord komt van de sleutelpersoon, soms met vervelende of boze reacties. Dat maakt de positie van de sleutelpersoon kwetsbaar.

Belangrijk is het realiseren dat in één gesprek geen verandering tot stand kan worden gebracht. Sleutelpersonen kunnen niet zomaar met de deur in huis vallen over meisjesbesnijdenis, de wetgeving in Nederland etc. Eerst moet gewerkt aan het opbouwen van een relatie. Aandacht besteden aan andere problemen die mensen hebben is daarom belangrijk. Dat kost meer tijd, maar blijkt wel te werken. Sleutelpersonen moeten 'meebewegen'. Als je te snel of te hard gaat, sluiten mensen zich af. Sommige sleutelpersonen hebben positieve ervaringen opgedaan met huiskamergesprekken met een aantal gezinnen samen. In een ontspannen sfeer praten over allerlei dingen die mensen bezig houden kan meisjesbesnijdenis ook aan de orde komen.

Een intensief weekend, waarin hard gewerkt en veel van elkaar geleerd is, getuige enkele opmerkingen van deelnemers: 'Wat ik zoek (ervaringen uitwisselen) heb ik gevonden', 'Heel goed dat we met elkaar zo open over dit onderwerp kunnen praten', 'Wijzer van geworden en hoop dit naar anderen over te dragen'.

Marina Hendriks, trainer/adviseur bij Pharos

Internationale dag tegen meisjesbesnijdenis

Op 6 februari is de internationale dag tegen meisjesbesnijdenis: 'Zero tolerance to FGM'. Over heel de wereld vinden activiteiten plaats, ook in Nederland. Het platform 6 februari organiseert een interessante bijeenkomst in hotel Concordia in het centrum van Den Haag. Zie voor meer info www.meisjesbesnijdenis.nl of www.fsan.nl. Je kan ook een mail sturen naar c.berg@pharos.nl om informatie op te vragen.

Spanningsveld tussen vgv en cosmetische genitale chirurgie

In 1993 verbiedt de Nederlandse regering meisjesbesnijdenis. Elke vorm daarvan wordt strafbaar gesteld. Meisjesbesnijdenis is kindermishandeling. Sinds enkele jaren kent Nederland een plastisch chirurgische ingreep waarbij de binnenste, kleine schaamlippen worden verkleind. Deze ingreep is bekend onder de naam 'schaamlipcorrectie'. Het wordt wel toegepast vanuit medische overwegingen, maar voornamelijk vanuit een nieuw schoonheidsideaal.

Niet alleen onder volwassen vrouwen bestaat er animo voor een dergelijke operatie, ook onder minderjarige meisjes. Dit roept de vraag op of er sprake is van een dubbele moraal wanneer plastische genitale chirurgisch toegestaan wordt bij jonge meisjes, terwijl dit vanuit culturele overweging, zoals in het geval van meisjesbesnijdenis, verboden is.

Schaamlipverkleining houdt in dat de kleine schaamlippen worden ingekort. De term is misleidend omdat de kleine schaamlippen bij veel vrouwen groter zijn dan hun grote schaamlippen. De ingreep wordt uitgevoerd omdat forse kleine schaamlippen voor ongerief kunnen zorgen, maar meer nog vanuit een nieuw schoonheidsideaal.

Aan dit idee werken de aanbieders van de ingreep stevig mee. Zo wordt er gesproken over afwijken van de norm wanneer de binnenste schaamlippen twee tot zes cm. buiten de grote schaamlippen uitsteken. Door de Parkkliniek in Rotterdam wordt het als volgt gedeut: 'Vaak begrijp je pas bij de confrontatie met andere mensen *dat er iets mis is* en zie je dat het bij jou anders is.' (bron: website Parkkliniek Rotterdam). Op de website van de privé-kliniek van Diana Gabriëls is het doel van de ingreep 'het verbeteren van de *vaginale eigenwaarde*.' (bron: website Diana Gabriëls). Door enkele plastische chirurgen wordt naast deze ingreep ook de mogelijkheid geboden tot het verkleinen van het clitkapje waarbij 'de overtollige huid van de clitoris chirurgisch verwijderd wordt.' (bron: website Diana Gabriëls). Ook het vernauwen van de vagina-ingang behoort tot de mogelijkheden en wordt aantrekkelijk gemaakt onder de term 'vaginaverjonging'. (website Diana Gabriëls). Het behoeft weinig uitleg dat de associatie met vrouwelijke genitale verminking dan snel gemaakt is. In de Nederlandse wetgeving rondom cosmetische chirurgie is een beslruimte opengelaten voor kinderen vanaf zestien jaar. Deze kinderen mogen zelf bepalen of ze een cosmetische operatie willen ondergaan; bij kinderen tussen de twaalf en zestien jaar dienen

De Somalische vroedvrouw Ugaso Jama Guleid (op de foto) is een uitgesproken tegenstander van besnijdenis. Zij was vorig jaar op een conferentie over besnijdenis in Finland. Daar blijken vrouwen voor correctieve operaties staats-hospitalen te mijden.

de ouders geïnformeerd te zijn over de ingreep en bij kinderen jonger dan twaalf moeten de ouders een machtiging afgeven voordat er geopereerd kan worden. Vanuit de Tweede Kamer is bij minister Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (vws) aangedrongen op een leeftijdsgrens bij cosmetische operaties. Minister Klink

heeft uitgelegd dat wetgeving tot op heden niet noodzakelijk was, omdat er nauwelijks sprake was van esthetische ingrepen onder de zestien jaar en dat de hulpverlener zich per definitie kritisch opstelt bij dergelijke verzoeken. Hij heeft echter toegezegd een leeftijdsgrens te zullen stellen, hoewel hij hierbij aangaf niet te willen tornen aan de beslissruimte vanaf zestien jaar.

Leeftijdsgrens

De Nederlandse Vereniging voor Seksuologie heeft aangegeven voorstander te zijn van een leeftijdsgrens van achttien jaar bij cosmetische ingrepen. In een reactie hierop heeft de Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie (NVPC) gezegd dat een dergelijke leeftijdsgrens overbodig is. De verklaring op hun website luidt als volgt: 'Volgens de NVPC is de roep om een wettelijk verbod een slag in de lucht. Slechts 1% van alle operaties door plastische chirurgen betreft cosmetische operaties bij minderjarigen. De chirurgen hanteren daarvoor strikte criteria. Zo moet het lichaam van de jongere volledig zijn uitgegroeid. Ook moet de cliënt een reëel zelfbeeld hebben. De chirurgen stellen als voorwaarde dat het verzoek van de cliënt zelf komt en niet is ingegeven door een partner, familie of mediabeeld.'

Cijfers over het aantal schaamlipverkleiningen dat jaarlijks wordt uitgevoerd ontbreken in privé-klinieken. Omdat het een niet-vergoede ingreep betreft, hoeft het niet te worden bijgehouden. De 1% waar de NVPC het over heeft is daarom irrelevant als niet bekend is wat het totaalcijfer is van cosmetische ingrepen. Officiële cijfers over hoeveel minderjarigen gebruik maken van cosmetische chirurgie zijn niet bekend. De gynaecologen Jannetje van der Does (Diaconessenhuis, Leiden) en Marieke Paarlberg (Gelre ziekenhuis, Apeldoorn) beweerden eerder dit jaar in een artikel dat verscheen in het blad *J/M Pubers* dat de vraag naar schaamlipcorrecties toeneemt en zelfs een trend is onder jonge meisjes. Zij ervaren dit in hun eigen praktijk. Hun schatting is dat per jaar gemiddeld duizend tot twaalfhonderd meisjes jonger dan zestien jaar aankloppen bij een gynaecoloog in het ziekenhuis. Deze cijfers laten buiten beschouwing hoeveel meisjes aankloppen bij een plastische chirurg. Paarlberg maakt in het artikel de vergelijking met vrouwenbesnijdenis: 'We zijn geleidelijk aan criteria gaan hanteren die gelden in landen waar vrouwen besneden worden. Som-

Nieuwe Revu

In September verscheen in de *Nieuwe Revu* (nr.38, 20-09-2007) een artikel met de titel: 'Voor 1.750 euro doe ik het; Nederlandse chirurgen negeren verbod op vrouwenbesnijdenis'. De journaliste Marije Veerman had zich uitgegeven voor een bekeerde moslima met een wens voor traditionele besnijdenis, waarbij de een deel van de clitoris en schaamlippen worden weggesneden. Zes van de zeven plastische chirurgische privé-klinieken, toonden zich volgens de journaliste bereid tot de ingreep. Als reactie hierop werden er Kamervragen gesteld en liet de minister van Volksgezondheid een onderzoek uitvoeren door de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) naar de privé-klinieken in kwestie. Het rapport daarover verscheen eind november. Daaruit blijkt dat geen sprake is van vrouwenbesnijdenis in deze klinieken. Schaamlipcorrecties worden in deze klinieken wel uitgevoerd. Hoewel alle klinieken ontkenden bereid te zijn tot het uitvoeren van vrouwenbesnijdenis, concludeerde de inspectie wel dat er weinig kennis in de klinieken bestaat over wat vrouwenbesnijdenis nu precies is. De inspectie ziet geen grond voor verder onderzoek naar andere particuliere klinieken. Wel verzoekt zij de Nederlandse Vereniging voor Plastische Chirurgie (NVPC) het standpunt inzake vrouwenbesnijdenis over te nemen van de Nederlandse Vereniging van Obstetrie en Gynaecologie (NVOG) vóór 1 mei 2008, het feit dat dit nog niet werd gehanteerd door de NVPC, vindt de IGZ een onwenselijke situatie.

mige collega's vinden dit een extreme uitspraak. Maar intussen vinden we het wel oké om een stukje van de schaamstreek te verwijderen.' Volgens Agnes Verhulst, projectmanager van Focal Point maken Afrikaanse vrouwen zelf ook de vergelijking tussen schaamlipcorrecties en vrouwenbesnijdenis. Verhulst: 'Afrikaanse vrouwen voelen zich alsof er constant in hun nek gehijgd wordt door allerlei voorlichters over wat ze wel en niet mogen. Hoe zit het met jullie eigen dochters, vragen ze. Die doen het toch ook? Doen jullie je voorlichting maar lekker, als mijn dochter oud genoeg is, ga ik ook naar jullie arts en doe ik het zo.' Binnen de Nederlandse wet verder op • pag 6

is er ruimte voor het individuele recht op lichaamsverandering, voor het collectief ligt dit duidelijk anders. Het is een situatie waarin de individuele en de collectieve genitale ingreep sterk op elkaar lijken, maar waarbij de rechten van het individu prevaleren boven die van het collectief. Sterker nog: het collectief heeft hierin geen enkel recht toegekend gekregen. Door zich aan te passen aan het Nederlandse rechtssysteem, lijken deze vrouwen nu toch een mogelijkheid gevonden te hebben voor de praktijk die dezelfde Nederlandse overheid eerder in de ban heeft proberen te doen. Of dit vervolgens een wenselijke situatie is, is weer een andere vraag. ●

Anna Roos Meerbach

Bronnen

Parkkliniek Rotterdam; Digitale informatie via: www.parkkliniek.com/behandeling/schaamlipverkleining.htm

Praktijk Diana Gabriëls; Digitale informatie via: www.dianagabriels.nl

Graafland, Hettie (2007) 'Schaamlipcorrecties. Een ingrijpende trend'. In: J/M Pubers, nr. 1 januari 2007. Digitaal te verkrijgen via: www.jmouders.nl/Nieuwsartikel/pagina/Schaamlipcorrecties.EenIngrijpendeTrend.htm
Inspectie voor de Gezondheidszorg, November 2007. Rapport: Geen vrouwenbesnijdenis in klinieken aange troffen. Digitaal te verkrijgen via: www.igz.nl

Jongerenboard No Game in Leeuwarden

'Leeuwarden, waarom nou helemaal naar Leeuwarden?,' dacht ik toen de treinconductor nog voor Meppel aangaf dat er een treinstoring was en hij ons niet kon vertellen hoe lang dit zou gaan duren. Daar stonden we dan; Met z'n drieën in de kou op een stationnetje 'in the middle of nowhere'.

Gelukkig is Ger optimistisch, lachen we wat en bedenken snel een alternatieve route. Gehaast komen we de school binnen en zien met welke klas wij van gedachten gaan wisselen over meisjesbesnijdenis: een grote groep met leerlingen van verschillende achtergronden en leeftijden. De tweede klas voegt zich hierbij, want door de vertraging hebben we geen tijd meer om beide klassen apart voorlichting te geven. De groep zet netjes en snel de tafels opzij zodat Humera en ik een plek hebben om de scènes te spelen.

Ik ben een beetje nerveus, merk ik en Humera heeft ook al aangegeven het spannend te vinden deze keer. Waarschijnlijk hangt dat samen met het feit dat dit de eerste keer is dat we zonder gespreksleider de voorlichting gaan doen. De klas is stil en de leerkracht geeft ons het woord. Allereerst stelt Humera zichzelf voor en begint het verhaal. De groep luistert heel aandachtig en ze lijken het te begrijpen, maar hoe weet je dat zeker? Dit is een ijk dus alle leerlingen zijn hier om de taal te leren en hun stilte zou best eens samen kunnen hangen met het feit dat we hen in, voor hen, niet begrijpelijke taal toe-

spreken. We houden ons aan de structuur van de voorlichting, met enige zijpaadjes af en toe zodat het niet te rigide wordt.

Bij het eerste deel schrik ik als een jongen reageert op de vraag; 'Wie weet wat meisjesbesnijdenis is?'. Hij zegt dat hij dit heeft gezien in Irak, zijn oom voerde de besnijdenis uit en hij gluurde mee door een raam. We hebben het er al zo vaak over gehad, maar nog nooit meege maakt dat iemand uit een klas zelf getuige is geweest van een besnijdenis. De jongens om hem heen giechelen een beetje. Een aantal leerlingen uit de klas kijkt verbaasd wanneer hij dit vertelt en de rest luistert alleen maar. Ik kijk naar Ger, want misschien wil zij wel reageren. Ger ziet me niet dus dit zullen Humera en ik zelf moeten doen. Maar wat móet je doen, wanneer iemand vertelt dat hij een besnijdenis heeft gezien? Humera en ik gaan er serieus op in en vragen of hij daar meer over kan vertellen. Toch blijf ik met een onbevredigd gevoel achter wanneer we verder gaan. Hadden Humera en ik er niet méér met hem over moeten praten of hem meer de tijd gunnen zijn verhaal te doen?

Na het spelen van de eerste scène gaan we langs de feitenkennis en daarna volgt de vraag naar hun mening. Wat vindt jij van meisjesbesnijdenis? Tot nu toe hebben we nog niemand in een klas gehad die aangeeft dat hij of zij er achter staat of wil dat de echtgenote besneden is. Sterker nog: we hebben heel sterk het gevoel dat er een generatiekloof is in de mate van hoe dwingend deze

norm is. Toch zitten er twee jongens naast elkaar, die vertellen dat zij het wél begrijpen en niet fout vinden. Zij ogen beiden Somalisch, maar één van hen komt uit Eritrea. Ik realiseer me hoe bijzonder de eerlijkheid is en wil ze niet afschrikken door er meteen bovenop te zitten en ze het gevoel te geven dat het niet goed is wat ze denken. 'Waarom zou je dat dan willen?', vraag ik de jongen, die aangeeft dat hij graag met een maagd wil trouwen en dat het traditie is. Zowel Humera als ik hebben de neiging om dit tegen te spreken. Ergens doen we dit ook door te lang door te vragen over de negatieve consequenties. Je kunt een traditie ook verbreken en een bepaald aspect uit je cultuur bekritisieren en toch je cultuur omarmen. Daarnaast zijn er genoeg vrouwen op de wereld, die niet besneden zijn en toch maagd zijn. Dit laatste argument brengen we niet naar voren. In plaats daarvan vragen we de jongen naast hem of ook hij met een besneden vrouw wil trouwen. 'Van mij hoeft ze niet besneden te zijn,' zegt hij op een serieuze toon. Een opluchting voor ons, maar waarom hoeft het van hem niet en van zijn buurjongen wel? Dit zou een lang gesprek kunnen zijn en we zouden graag met deze jongens een avond praten over redenen voor hun keuzes. Als lid van No Game voel je je betrokken bij het leed van de besneden meisjes en wil je iedereen met een ander idee overtuigen van jouw mening. Deze manier schrikt af

en we hebben van Ger geleerd hoe we hiermee om moeten gaan. Dit maakt het niet makkelijker wanneer er daadwerkelijk iemand voor je staat, die er inderdaad anders over denkt dan jij. Het maakt het misschien wel moeilijker, want de alarmlichten gaan aan; 'Deze moeten we hebben, hem moeten we overtuigen!'. De voorlichting die we geven heeft niet tot doel deze jongeren te overtuigen, maar aan het denken te zetten. Het interessante aan de voorlichting is de balans vinden tussen kennis overbrengen en tegelijkertijd de jongeren genoeg ruimte en veiligheid geven om een eerlijk antwoord te geven op onze en elkaars vragen. Aan het eind van de bijeenkomst vraag ik of hij vóór deze voorlichting op de hoogte was van de gevolgen van een besnijdenis voor de vrouw en voor de seksuele relatie met haar man. Hij antwoordt ontkennend. Heb ik hem nu aan het denken gezet nu hij weet wat de gevolgen kunnen zijn? Hij zegt van wel en ik wil hem graag geloven, maar mocht dit niet zo zijn, dan kan hij na het lezen van dit artikel op de No Game website zien dat wij ook niet alle antwoorden hebben. We willen er alleen graag over praten en hopen dat dit een goede eerste stap is in het uiteindelijk stoppen van meisjesbesnijdenis. Wat betreft het onderwerp dat we aansnijden lijkt Leeuwarden opeens toch niet zo ver meer.

Fikria el Abbouri Jongerenboard No-game, Pharos

Voorlichtingsbijeenkomst zelforganisatie Rajo en Soon

Tilburg is een van de zes deelnemende steden aan de pilot van vws Voorkomen van Vrouwelijke Genitale Verminking oftewel meisjesbesnijdenis. In Tilburg als in de andere steden gebeurt van alles, zowel gericht op de einddoelgroep als op tussenpersonen. Activiteiten voor de doelgroep zijn onder andere voorlichtingsbijeenkomsten en huisbezoeken.

De doelgroep in Tilburg bestaat voornamelijk uit Somalische meisjes. De activiteiten voor hen gebeuren onder andere in samenwerking met de Somalische zelforganisaties in Tilburg: Rajo en Soon. Op 1 november 2007 heeft in wijkcentrum de Ypelaar in Tilburg een succesvolle startbijeenkomst plaats gevonden voor de

Somalische gemeenschap over de aanpak van meisjesbesnijdenis in Nederland. De bijeenkomst was georganiseerd door de Somalische Zelforganisatie in Tilburg: Rajo en Soon. Er waren 40 Somalische vrouwen en mannen aanwezig. De bijeenkomst over meisjesbesnijdenis bestond uit vier toespraken, een discussie en het vertonen van een film. Zahra Naleie (FSAN) ging in op de achtergronden en de gevolgen van meisjesbesnijdenis. Vervolgens informeerde Shamsa (Pharos) de aanwezigen over de wetgeving in Nederland.

Imam Abdullahi gaf zijn visie op het onderwerp meisjesbesnijdenis in relatie tot de islam: 'De Koran vermeldt niets over meisjesbesnijdenis en we leven hier in Nederland. We moeten de wet hier respecteren. Het is bij wet verboden, de wet beschermt kinderen'. verder op • pag 8

Tenslotte vertelde Annemarie Brouwers (GGD Hart voor Brabant) over de gezondheidsrisico's bij meisjesbesnijdenis. Daarna was er gelegenheid voor de aanwezige mannen en vrouwen voor discussie, o.a. over de sunna. (Sunna staat voor een milde vorm van meisjesbesnijdenis.) Is de sunna nu wel of niet toegestaan? Zahra Naleie van FSAN gaf zeer duidelijk aan dat ook de sunna niet is toegestaan. Ter afsluiting van de avond werd een indrukwekkende film vertoond die gemaakt is door een lid van de Somalische gemeenschap in Tilburg. Hij heeft tijdens

zijn vakantie in Kenia, een opname gemaakt over meisjesbesnijdenis. In de film is te zien hoe zijn dochter (10 jaar) praat met een Keniaans meisje (10 jaar) over de gepland staande besnijdenis voor de Keniaanse. De film vervolgt met een discussie tussen verloskundige, besnijdsters en een groep vrouwen over meisjesbesnijdenis. De besnijdenis van de Keniaanse is uiteindelijk niet doorgegaan. De organisatie kan terugkijken op een zeer geslaagde startbijeenkomst.

Jolanda Royackers, projectleider GGD Tilburg Hart voor Brabant

Ondertussen in de regio...

Het project meisjesbesnijdenis Eindhoven is zeer actief en heeft in de maanden oktober en november succes geboekt wat betreft de voorlichting aan doelgroepen. Tot nu toe zijn er in Eindhoven ongeveer 70 huisbezoeken afgelegd en 13 groepsbijeenkomsten waar in totaal meer dan 470 mensen van de risicogroepen bereikt zijn.

Hieronder volgt een opsomming van activiteiten per organisatie: In twee maanden tijd heeft de SSGE (stichting Somalische gemeenschap Eindhoven) vijf groepsbijeenkomsten georganiseerd waarbij ongeveer tweehonderd mensen bereikt zijn. Binnenkort wordt een voorlichting voor jonge meisjes gegeven. Op 2 november vond in de raadzaal van de Stadhuis te Eindhoven een grote Somalische conferentie plaats georganiseerd door Stichting ACDA (Acro Care Development Association) in samenwerking met het Vredesbureau Eindhoven. Het project Preventie Meisjesbesnijdenis kreeg ook de gelegenheid om een presentatie te houden waar ongeveer 12 Somalische vrouwen en 70 Somalische mannen en jongens bereikt zijn. Totaal waren er 105 mensen aanwezig en bij deze bijeenkomst werd er het grootste bereik van mannelijke deelnemers in een groepsbijeenkomst voor de doelgroep gehaald.

De GGD heeft in samenwerking met de Koptische Kerk Eindhoven een Arabische vertaling gemaakt van de algemene Focal point brochure over meisjesbesnijdenis. Het initiatief kwam van de twee sleutelpersonen die het belang zagen van een informatieve folder in de eigen taal. Het was belangrijk dat mensen een folder hebben

zodat ze die rustig in hun eigen tijd kunnen lezen en de informatie tot zich door kunnen laten dringen. Een folder in het Arabisch is opvallend tussen andere folders en daardoor hebben mensen eerder de neiging om die folder te pakken en dus ook grotere kans dat ze de informatie lezen! De folder is ook te downloaden van de site van Pharos. Wij hebben een groot bereik binnen de medische keten, kinderartsen, verloskundigen en gynaecologen, jeugdartsen en verpleegkundigen van 0-19 jaar. Op 13 december is er een verdiepingscursus voor de jeugdgezondheid artsen en -verpleegkundigen.

Bereik van de justitiële keten en de huisartsen verloopt moeizaam. Er zijn wel veel contacten met de politie, het AMK en het veiligheidshuis, maar het plannen van bijeenkomsten is nog lastig. De huisartsen zijn wel georganiseerd, maar werken vaak erg individueel. Er wordt een trainingsprogramma voor hen voorbereid.

Elizabeth Ndiaga, projectmedewerster vgv bij GGD Eindhoven

Colofon Jaargang 2, nummer 4 - 2007

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Focal point meisjesbesnijdenis. Eindredactie: Agnes Verhulst, Charo Soccodato-Magán Smit, Tinus Heijmans, Arthur Graaff.

Focal point meisjesbesnijdenis is een initiatief van Pharos
Postbus 13118 3507 LH Utrecht telefoon 030 234 98 00
focalpointmeisjesbesnijdenis@pharos.nl
www.meisjesbesnijdenis.nl www.pharos.nl
Vormgeving: Studio Casper Klaasse Druk: A-D Druk

Focal point
meisjes-
besnijdenis